Stuk **1290** (2006-2007) – Nr. 1

V L A A M S  P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

10 juli 2007

# VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Ludo Sannen en André Van Nieuwkerke, mevrouw Tinne Rombouts en de heren Jos De Meyer, Karlos Callens en Patrick De Klerck –**

**betreffende gecoördineerde aandacht voor de paardenhouderij binnen het Vlaamse beleid**

## TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De voorbije decennia zijn de functies en het landschappelijke aanzien van het Vlaamse buitengebied sterk veranderd. Die snelle evolutie lijkt vooralsnog niet te vertragen. Een belangrijke oorzaak van deze ontwikkeling is de voortschrijdende vergrijzing en de afname van de landbouwberoepsbevolking. De resulterende schaalvergroting gaat gepaard met een functionele desaffectatie van landbouwbedrijfszetels. De voormalige hoeves en bijhorende gronden ondergaan vervolgens vaak een eigendomswissel, waarbij de nieuwe eigenaars hun onroerend goed zelden gebruiken voor marktgerichte activiteiten uit de klassieke land- of tuinbouw. Vaak gaat het om initiatieven in de sfeer van de paardenhouderij, die niet steeds geaccepteerd worden als een volwaardig element binnen het agrarisch gebied. Dat zorgt lokaal soms voor fricties, mede tegen de achtergrond van de lopende afbakeningsprocessen in het buitengebied met de bijhorende afbakening van 750.000 ha agrarisch gebied.

Daarnaast zijn toerisme en recreatie in het buitengebied uitgegroeid tot belangrijke economische activiteiten. Na de fiets- en wandelroutenetwerken, verruimen geleidelijk ook gemeentegrensoverschrijdende routes voor paardenliefhebbers (ruiters, paardenspannen) het toeristisch-recreatieve aanbod in Vlaanderen.

Die ontwikkelingen in de traditionele landbouw en veehouderij zorgen ervoor dat ook in Vlaanderen de paardenhouderij sinds de jaren 90 een zichtbaar sterke groei heeft gekend. Niet alleen als nevenactiviteit op bestaande landbouwbedrijven maar ook als autonome activiteit, in wisselende gradaties van schaal en professionaliteit. In Groot-Brittannië en Nederland, waar landelijke gebieden met terugwijkende beroepslandbouw een vergelijkbare ontwikkeling kennen, is de groei van de professionele en hobbymatige paardenhouderij al bestempeld als 'horsification', 'verpaarding', 'verrossing' of 'verlinting' van het landschap.

De pejoratieve bijklank van die typeringen geeft aan dat de houding ten opzichte van de ontwikkelingen niet onvoorwaardelijk positief is. Een gedeeltelijke verklaring daarvoor is dat de groei van de paardenhouderij zich niet stoort aan de klassieke scheidingslijnen in het buitengebied tussen enerzijds landbouw, natuur en bos, en anderzijds recreatie. Typerend in dat verband is dat de paardenhouderij niet of nauwelijks expliciet wordt benoemd binnen de lopende afbakeningsprocessen voor het buitengebied. Zo zijn in de verkenningsnota voor de regio Limburgse Kempen en Maasland de woorden 'paard', noch 'paardenhouderij' terug te vinden, hoewel in die regio toch gemeenten liggen als Zutendaal, waar de paardenhouderij aspectbepalend is buiten de woonkernen, of Peer, waar de beroemde inwoner Darco in brons vereeuwigd is in het stadscentrum.

Die vaststelling is opmerkelijk, niet alleen omdat de paardenhouderij qua grondgebruik een factor van belang is geworden, maar ook omdat zowel de agrarische als de natuurlijke structuur lokaal geconfronteerd wordt met de negatieve facetten van de vestiging van paardenhouderijen in het buitengebied. De paardenhouderij is lang verweven geweest met de rundveehouderij, of bleef ruimtelijk beperkt tot kleine, geïsoleerde graslandjes aansluitend op bebouwing in zones waar de beroepslandbouw toch al terugweek, maar de laatste jaren zien we in Vlaanderen het fenomeen van een grootschalige inkoop in landbouw- en/of natuurgebied. Noch landbouwers, noch de overheid (via de rechten van voorkoop), noch natuurverenigingen kunnen de geboden grondprijzen overtreffen. Door het kleinschalige karakter van het Vlaamse buitengebied, met veel minder ruilverkavelingen en grote bedrijven dan in Nederland, lijkt deze tendens zelfs meer uitgesproken dan in Nederland – zeker in de grensregio's.

Deze ontwikkeling is eveneens gedocumenteerd in het achtergronddocument voor het Vlaamse landbouwactieplan 'Jonge landbouwers in dialoog met het beleid' (oktober 2006, http://www2.vlaanderen.be/ned/sites/landbouw/downloads/volt/44.pdf). In die enquête bij startende land- en tuinbouwers en bij scholieren op landbouwscholen vallen passages op als: "De grond moet in handen zijn van professionele landbouwers. Bij het laatste puntje merken we dat te veel goede landbouwgrond in handen komt van bijvoorbeeld paardeneigenaars die de grond dan gebruiken als weide, of bij hobbyboeren die totaal niet professioneel bezig zijn", of nog: "Jonge boeren hebben niet de financiële middelen om te kopen (geen enkele mogelijkheid om die investering terug te verdienen), dit in tegenstelling tot sommige 'hobbyboeren', paardenhouders,… Zij hebben wel het geld om te kopen en zo verdwijnt er goede landbouwgrond uit de handen van professionele land- en tuinbouwers. Er zou dus op één of andere manier een duidelijk

onderscheid moeten komen tussen een professioneel land- en/of tuinbouwer en een hobbyboer, een dierenliefhebber,…".

Ook binnen de natuurlijke structuur zijn dergelijke voorbeelden legio, en niet alleen in de Kempen zoals recent (14 december 2006) nog geïllustreerd werd met een vraag om uitleg van Vlaams volksvertegenwoordiger André Van Nieuwkerke over de opmars van de paardenfokkerijen in de Kustpolders. In het gebied Speien binnen het vogelrichtlijngebied Poldercomplex zijn de poldergronden niet meer geschikt voor het overwinteren van ganzen en weidevogels door het intense gebruik voor de paardenhouderij.

Dat de opmars van de paardenhouderij ook in andere regio's van de sterke landbouwprovincie West-Vlaanderen wordt opgemerkt, blijkt uit een bijeenkomst die Win Vorm (West-Vlaanderen in Vorm) op 19 december 2006 organiseerde onder de titel 'Van vertuining tot verpaarding: beeldbepalende transformaties in het buitengebied' met als inleidende tekst:

"Het beeld van het nostalgische platteland verandert snel. (…) Landschapsschilders hebben moeite om nog wat overgebleven koeien te vinden tussen de eindeloze arealen vol fokpaarden. De privatisering van het buitengebied is een feit. In deze lezing proberen we dit fenomeen te duiden, maar vooral ook na te denken over de manier waarop de overheid op deze uitdaging moet reageren.".

Op voorwaarde dat initiatieven vanuit de paardenhouderij in een duidelijke beleidsvisie passen, bieden ze structurele kansen voor een duurzame en positieve bijdrage aan de economische, sociale en ecologische kwaliteit van het landelijk gebied.

Tal van lokale en provinciale overheden worstelen evenwel met de vraag hoe ze met die eigen dynamiek vanuit de paardenhouderij moeten omgaan: waar liggen kansen, wat zijn de mogelijke valkuilen en hoe vallen die ontwikkelingen te sturen?

Binnen de Vlaamse Regering hebben niet alleen de ministers, bevoegd voor de landbouw en de ruimtelijke ordening, rechtstreeks te maken met de paardenhouderij. Als niet-uitputtende opsomming kan voor het domein leefmilieu volstaan worden met het mestbeleid en het recreatieve medegebruik in natuur- en bosgebieden, voor het domein onderwijs met diverse paardgerichte opleidingen in het beroepssecundair en technisch onderwijs, voor openbare werken met de investeringen in de veilige oversteekplaatsen voor ruiters (zoals het ecoduct De Warande in het Meerdaalwoud), of voor het beleidsdomein sport met projectsubsidies aan bijvoorbeeld de vzw Eventingteam Vlaanderen. Maar ook binnen het welzijnsbeleid (zorgboerderijen, gehandicaptenvoorzieningen enzovoort) en uiteraard het domein recreatie en toerisme (maneges, hoevetoerisme enzovoort) bestaan duidelijke raakvlakken met de paardenhouderij.

Toch bevat het Vlaamse regeerakkoord 2004-2009 slechts één passage over een deelluik van de paardenhouderij: "De paardenfokkerij en de stamboekwerking zal gesteund en gestimuleerd worden". Ook bij de breed gedragen denkoefening van de Boerenbond rond de Vlaamse landbouw in 2016 is de paardenhouderij afwezig, zowel in de voorbereidende enquêtes en analyses, als in de uiteindelijke congresstukken na 2 december 2006. Zelfs in het lijvige ontwerp-plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO 2007-2013 van 9 november 2006 is er slechts marginaal aandacht voor de paardenhouderij: ze wordt drie keer hooguit terloops vermeld, waarvan twee keer als herneming van een maatregel (aandacht voor ruiterpaden) uit het PDPO 2001-2006. Verder is het opmerkelijk dat in het ontwerp van decreet houdende de oprichting van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (*Parl. St*. Vl. Parl. 2006-07, nr. 1123/1) verwijzingen naar paarden of naar recreatie ontbreken, ook in de memorie van toelichting.

De snelle en opvallende transitie van het landelijk gebied met de paardenhouderij in een hoofdrol lijkt dus voorbij te gaan aan het Vlaamse plattelandsbeleid.

In de beleidsmatige erkenning van die evolutie loopt Nederland dan ook duidelijk voorop. Nederland is er op korte tijd in geslaagd, zowel politiek als bij het middenveld een draagvlak op te bouwen om de paardenhouderij beleidsmatig ernstig te nemen. Dat als noodzakelijke voorwaarde om een beleid en structuren te ontwikkelen die een gestuurde ontwikkeling dichterbij moeten brengen.

In Nederland wordt geschat dat de paardenhouderij met een omzet van 1,5 miljard euro per jaar inmiddels de bloembollensector is voorbijgestreefd. De sector zou goed zijn voor een directe en indirecte tewerkstelling van ruim 12.000 personen, met inbegrip van dierverzorgers, dierenartsen en hoefsmeden. Op congressen en vormingsdagen wordt het paard 'de nieuwe economische drager van het platteland'

genoemd, en Nederlandse landbouworganisaties als LTO hebben intussen sectorspecialisten paardenhouderij in dienst.

Toch heeft ook het Nederlandse beleid zich laten verrassen door de snelheid waarmee de paardenhouderij een economische en ruimtelijke factor van belang is geworden. Pas op 24 juni 2005 beloofde toenmalig landbouwminister Veerman in een brief aan de Tweede Kamer werk te maken van een beleidsvisie op de paardenhouderij. De directe aanleiding voor dit initiatief was de vaststelling dat het beleid op een aantal punten onvoldoende was afgestemd op de ontwikkeling van de paardenhouderij. Voor ondernemers en organisaties binnen de sector creëerde dat problemen op het vlak van ruimtelijke ordening (met name het gemeentelijk beleid ten aanzien van de paardenhouderij en het houden van evenementen in het buitengebied) en op het vlak van de EU-regelgeving met betrekking tot de handel en fokkerij van paarden. In zijn brief aan de Tweede Kamer motiveerde Veerman zijn engagement als volgt:

"De paardensector heeft vele gezichten. Het is een agrarische sector, die zich bezighoudt met de fokkerij en export van paarden. Maar het is ook een recreatiesector, waarin vele honderdduizenden – vaak jonge – mensen actief zijn in hun vrije tijd als ruiter of als stagiair bij maneges. Verder verandert het landelijk gebied door het ontstaan van nieuwe bedrijvigheid in de vorm van maneges en dergelijke. Tot slot is de sector actief in de topsport: op het gebied van dressuur heeft Nederland op internationaal terrein een belangrijke positie verworven. Wat mij in ieder geval duidelijk is geworden: de paardenhouderij is een sector in ontwikkeling, die een indrukwekkende groei doormaakt met zichtbare gevolgen voor het landelijk gebied. Ik volg deze ontwikkeling met interesse en vind het belangrijk dat de sector bijdraagt aan een duurzame ontwikkeling en de vitaliteit van het landelijk gebied.".

Dat engagement vertaalde zich in juni 2006 in de 'Visie Paard en Landschap', waarin het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit naast een SWOT-analyse van de sector ook het voornemen kenbaar maakte om:

– de ontwikkeling van de Nederlandse paardenhouderij te begeleiden op een manier die inspeelt op de behoefte, die belemmeringen wegneemt voor verdere ontwikkeling en die bijdraagt aan de schoonheid van het landschap, in samenspraak met de sector en met andere partijen betrokken bij – en actief in – het landelijk gebied;

– samen met de gemeentebesturen belangrijke voorwaarden te scheppen om de paardenhouderij een goede plek te geven in het Nederlandse landschap door voor samenhang te zorgen, gericht te faciliteren, mee te denken, belemmeringen weg te nemen en kennis te vergaren én te verspreiden.

In diezelfde periode, nl. op 1 mei 2006, hadden de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) – de tegenhanger van de VVSG – en de Sectorraad Paarden al een praktijkhandreiking 'Paardenhouderij en Ruimtelijke ordening' gepubliceerd, specifiek gericht op de gemeentebesturen die geconfronteerd werden met tal van vergunningsaanvragen van gespecialiseerde paardenbedrijven. Die leidraad gaat uit van de vaststelling dat Nederlandse gemeenten via een bestemmingsplan kunnen regelen waar vestiging of uitbreiding van paardenhouderijen mogelijk is, op voorwaarde dat vooraf een samenhangende visie is ontwikkeld op de paardenhouderij in relatie tot gewenste ontwikkelingen. Die visie moet duidelijk maken welk type initiatieven op welke locaties gewenst is, hetgeen vervolgens een juridische uitwerking kan krijgen in het bestemmingsplan. In een dergelijke coherente gemeentelijke visie kan bijvoorbeeld de aanleg van ruiterroutes en -paden gecombineerd worden met de ontsluiting van een gebied voor wandelaars en fietsers, of kunnen horecavoorzieningen in maneges een pleisterplaats of zelfs overnachtingsplaats bieden voor andere recreanten. Afstemming met en samenwerking tussen buurgemeenten is daarbij wenselijk.

Als voorlopig laatste uiting van de beleidsmatige erkenning van het belang van de paardenhouderij publiceerde Alterra Wageningen UR in maart 2007 de voorbeeldenbundel 'De paardenhouderij in beeld – inspirerende voorbeelden van paardenhouderij met landschappelijke kwaliteit', die zowel gericht is op vergunningverlenende overheden als op particuliere initiatiefnemers.

Uiteraard kunnen de Nederlandse analyse en aanpak niet een-op-een worden vertaald naar Vlaanderen. Toch lijken de overeenkomsten beduidend groter dan de verschillen, en bestaat ook in Vlaanderen een duidelijke behoefte aan een meer gecoördineerde aandacht voor de paardenhouderij binnen het Vlaamse buitengebiedbeleid.

Dat mag blijken uit de volgende vaststellingen:

*1. Omvang sector*

Aantal paardachtigen

Wat het aantal paarden en paardachtigen (ezels, pony's enzovoort) betreft, ontbreken zowel in Vlaanderen als in Nederland exacte gegevens. Voor Vlaanderen levert de Landbouwtelling 2005 een totaal van 21.684 paardachtigen op bij de telplichtige landbouwbedrijven. De Mestbank daarentegen heeft op 20 juli 2006 een nutriëntenhalte voor 30.659 paarden vastgesteld, uitgaande van de gegevens verstrekt door bedrijven die aangifteplichtig zijn op basis van de mestwetgeving. Beide getallen zijn bijna zeker een sterke onderschatting van de werkelijkheid, al was het maar omdat beide inventarisaties de kleine hobbyist met slechts enkele paarden of pony's buiten beeld laten. In Nederland, waar het Centraal Bureau voor de Statistiek voor 2005 in totaal 133.321 paardachtigen telde op landbouwbedrijven alleen, schat de sector zelf het totale aantal paardachtigen op zo'n 400.000 dieren. Vertaald naar de Vlaamse situatie zou dezelfde omrekeningsfactor (maal 3) een totaal aantal paardachtigen opleveren tussen ca. 66.000 en 92.000 dieren, afhankelijk van de statistische bron. Uit het ledenaantal van de grootste paardensportfederaties in Vlaanderen – bijna 13.000 voor de Landelijke Rijverenigingen en 17.000 voor de Vlaamse Liga Paardensport – kan worden afgeleid dat zo'n 30.000 Vlamingen over minimaal één rij- of springpaard beschikken.

Aangevuld met de paardachtigen in het bezit van leden van andere federaties, maneges, fokkerijcentra en niet-aangesloten paardenliefhebbers, lijkt het aannemelijk dat Vlaanderen momenteel tussen de 80.000 en 100.000 paarden, pony' s en ezels telt.

Een verplichte identificatie en registratie van paardachtigen, onder toezicht van de FOD Volksgezondheid en het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en toevertrouwd aan de Belgische Confederatie van het Paard vzw is pas medio 2008 volledig operationeel: vanaf 1 juli 2008 moeten alle paarden die op het Belgisch grondgebied verblijven geïdentificeerd zijn. De gewesten zullen toegang hebben tot deze databank (mondelinge mededeling van de woordvoerster van het FAVV, 11 april 2007).

Ruimtebeslag grasland

Uitgaande van een minimalistische inschatting van de graslandbehoefte van gemiddeld 0,25 ha per paardachtige geeft dit een geschat grondgebruik van minstens 20.000 tot 25.000 ha grasland in gebruik door de paardenhouderij in Vlaanderen.

Aantal actieve recreanten

Aangezien accurate cijfers van de aangesloten en niet-aangesloten paardenliefhebbers ontbreken, moet ook hier volstaan worden met een schatting. In Nederland rijden naar schatting 800.000 personen op regelmatige basis paard. Als de Nederlandse aantalverhouding recreanten-paardachtigen (2:1) als basis wordt genomen voor de Vlaamse situatie, dan levert dat een raming op van 160.000 tot 200.000 actieve recreanten in Vlaanderen.

Economisch belang sector

Wat de paardenhouderij in Vlaanderen betekent qua omzet, directe en indirecte werkgelegenheid of bestedingen aan voer, huisvesting, stallenbouw, trailers, toebehoren enzovoort, is niet bekend. Waarschijnlijk dateert de meest recente studie uit 2002, aldus het antwoord van minister-president Yves Leterme op een schriftelijke vraag van Vlaams volksvertegenwoordiger Karlos Callens van 23 november 2005. De Vakgroep Landbouweconomie aan de Faculteit Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen van de Universiteit Gent publiceerde toen een studie over 'Het economisch belang van de paardensector' in opdracht van de Belgische Confederatie van het Paard vzw. Het economische belang is ingeschat op basis van drie subsectoren: de fokkerij en het gebruik, de eindproducten vlees en dierlijk afval, en de opleiding en beroepen. Recreatie en toerisme worden dus niet expliciet genoemd, en ook zijn andere paardachtigen, zoals ezels en hun kruisingsproducten met paarden in de studie niet behandeld.

*2. Woordvoerderschap*

Een belangrijke faciliterende factor voor de beleidsmatig erkenning van de paardenhouderij in al haar facetten door de Nederlandse overheid, was zonder twijfel de goede structuur van de sector, gekoppeld aan een duidelijk woordvoerderschap over de belangenbehartiging.

Toch is ook dat een vrij recent fenomeen. De Sectorraad Paarden ontstond pas in 2004 uit een 50-tal op zichzelf staande organisaties, die elk hun eigen belangen behartigden bij de Nederlandse overheid. De drijfveer daarvoor was het inzicht dat de paardensector er alle belang bij heeft herkenbaar, aanspreekbaar, vindbaar en transparant te zijn. De Sectorraad Paarden is daarom samengesteld uit vertegenwoordigers van de fokkerij, de sport en de ondernemers, met als doel de gezamenlijke belangen te inventariseren, te faciliteren en te vertegenwoordigen richting het nationale en het Europese beleid, ook op het vlak van bijvoorbeeld dierenziektebestrijding.

De federale structuur van België, met de bijhorende bevoegdheidsverdelingen maakt de vorming van één centraal Vlaams aanspreekpunt en overlegorgaan uiteraard moeilijker dan in Nederland. Toch lijkt het wenselijk dat de paardenhouderij minimaal voor Vlaanderen komt tot een structuur die de gezamenlijke belangen van de sector behartigt, en die als aanspreekpunt voor de diverse overheden en beleidsdomeinen kan dienen.

De Vlaamse Confederatie van het Paard (VCP), de Vlaamse vleugel van de Belgische Confederatie van het Paard, heeft zich al geëngageerd om de verschillende geledingen in de paardenhouderij te vertegenwoordigen, met name de pijlers of subsectoren 'fokkerij', 'gebruikers' en 'beroepen/vormingen'. Toch lijkt die structuur momenteel minder performant en beleidsmatig minder erkend dan het Nederlandse voorbeeld van de Sectorraad Paarden.

*3. Paardenhouderij ruimtelijk geprangd tussen landbouw en recreatie*

Uit het voorgaande blijkt dat de paardenhouderij in Vlaanderen beleidsmatig duidelijk niet geaccepteerd is als volwaardig element binnen het agrarisch gebied. De focus op 'productie van goederen' als belangrijkste taak van het agrarisch gebied leidt zo bijvoorbeeld tot het fenomeen van de paardenmelkerijen, waarbij het houden en melken van merries met hoeveverkoop van zuivelproducten niet altijd de economische hoofdactiviteit van de onderneming lijkt te zijn, maar veeleer een legitimering van de meer dienstverlenende activiteiten binnen de landbouwproductieruimte.

Voor het ruimtelijke beleid in Vlaanderen inzake de paardenhouderij is de omzendbrief van 8 juli 1997 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerpgewestplannen en gewestplannen, gewijzigd via de omzendbrief van 25 januari 2002 en 25 oktober 2002, tot dusver maatgevend. De omzendbrief verduidelijkt dat agrarische gebieden bestemd zijn voor "landbouw in de ruime zin", waarbij het begrip 'landbouw' niet restrictief, maar ruim moet worden opgevat. "In die zin worden met landbouw dan ook niet enkel deze activiteiten bedoeld die bestaan in het bewerken van het land om er de veldvruchten van te plukken, doch eveneens tuinbouw, veeteelt en visteelt. Zelfs gebouwen die zijn bestemd voor tuinbouw onder glas met hydrocultuur, kunnen onder het toepassingsgebied van artikel 11.4.1. vallen.".

Bij de beoordeling van de bouwaanvragen is het advies van de administratie bevoegd voor landbouw (afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling van het departement Landbouw en Visserij) richtinggevend voor de beoordeling van dat inhoudelijk-landbouwkundige aspect.

De omzendbrief stelt verder het volgende: "Zoals voor elke formele motivering van een besluit over een vergunningsaanvraag geldt, volstaat het niet om de motivering te beperken tot een loutere verwijzing naar het advies van deze administratie. Naast de gegevens van landbouwkundige aard dient immers ook rekening gehouden met planologische beschouwingen en stedenbouwkundige bepalingen. Overwegingen met betrekking tot de inplanting van de inrichting, zijn overwegingen die de beoordeling betreffen van de overeenstemming van de inrichting met de goede plaatselijke ordening van het gebied. Hetzelfde geldt ook voor overwegingen in de zin dat een inrichting het homogeen karakter van het landbouwgebied zou schenden of zou leiden tot versnippering van de open ruimte.".

De eerste expliciete vermelding van de paardenhouderij staat onder de paragraaf 'Andere para-agrarische bedrijven die minder afgestemd zijn op de grondgebonden landbouw'. De omzendbrief bepaalt dat die bijzondere para-agrarische bedrijven slechts toelaatbaar zijn in de delen van het agrarisch gebied "welke vanuit landbouwkundig oogpunt reeds structureel zijn aangetast, zodat hun inplanting niet schaadt aan de bestaande bedrijven". Als voorbeeld van een dergelijk type bedrijf worden stallen voor paardenhouderijen met minstens tien paarden genoemd, waarbij de hoofdactiviteit is gericht op het fokken en/of houden van paarden en eventueel ook op het africhten, opleiden en/of verhandelen ervan. Ondergeschikte nevenactiviteiten zoals het recreatieve medegebruik

door particulieren of de uitbating van een eenvoudige cafetaria kunnen ook toegelaten worden.

Voor een functiewijziging van bestaande gebouwen of gebouwencomplexen worden extra openingen gecreëerd door het besluit van de Vlaamse Regering van 28 november 2003, gewijzigd op 23 juni 2006, tot bepaling van de toelaatbare functiewijzigingen voor gebouwen, gelegen buiten de geëigende bestemmingszone. Artikel 9 neemt een paardenhouderij en een manege expliciet op in de limitatieve lijst van nieuwe gebruiksfuncties die vergund kunnen worden als het gebouw of het gebouwencomplex gelegen is in een agrarisch gebied in de ruime zin.

Niettegenstaande de ruimtelijke ordening wezenlijk anders georganiseerd is in Nederland dan in Vlaanderen – zo hebben Nederlandse gemeentebesturen in het agrarisch gebied een grotere planningsbevoegdheid dan de Vlaamse gemeenten – is het spanningsveld aangaande de paardenhouderij tussen enerzijds landbouw en anderzijds recreatie goed vergelijkbaar. De huidige bestemmingen 'agrarisch' of 'recreatie' blijken ook in de Nederlandse praktijk niet specifiek genoeg. Vanuit de VNG en de Sectorraad Paarden vertrekt dan ook het voorstel om in gemeentelijke bestemmingsplannen een apart statuut te verlenen aan de niet zuiver agrarische paardenhouderij. Cruciaal daarbij is het onderscheid tussen 'gebruiksgerichte paardenhouderij' en 'productiegerichte paardenhouderij'. Onder een 'gebruiksgerichte paardenhouderij' wordt een paardenhouderij verstaan "waar het rijden met paarden primair gericht is op de ruiter/amazone", terwijl bij de productiegerichte paardenhouderij "uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden worden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van paarden.".

In dat kader maken de VNG en de Sectorraad Paarden een onderscheid tussen de volgende activiteiten binnen de zich steeds verder specialiserende paardenhouderij:

– hengstenhouderij: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit de inzet van een of meerdere hengsten voor de fokkerij middels natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie;

– merriehouderij: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit de inzet van meerdere merries voor de fokkerij;

– opfokbedrijf: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit de huisvesting van jonge paarden, al dan niet in eigendom, in de leeftijd van 4 tot 36 maanden;

– stoeterij: op het bedrijf is een combinatie te vinden van merriehouderij met een opfokbedrijf en/of een africhtingsstal en/of een hengstenhouderij;

– africhtingsstal: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit het africhten van paarden, zoals het zadelmak maken, het betuigen, het keuringsklaar maken enzovoort;

– sportstal: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit een combinatie van training van paarden, het uitbrengen van paarden in de sport en het geven van instructie aan derden op paarden die niet in eigendom zijn van het bedrijf;

– stalhouderij: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit de verhuur van aanspanningen voor bijvoorbeeld huwelijken, begrafenissen, tochten of shows;

– handelsstal: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit de in- en verkoop van paarden. Een handelsstal, met name een sportpaardenhandelsstal, doet eerst aan waardeverbetering voordat een paard weer doorverkocht wordt;

– spermawinstation: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit het winnen, bewerken en afzetten van sperma van hengsten ten behoeve van de fokkerij. Op een spermawinstation worden niet per definitie paarden gehouden. Het kan een gebouw zijn waar een fantoom is opgesteld en waar een laboratorium is ingericht;

– embryotransplantatiebedrijf: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit het verrichten van embryotransplantaties, het insemineren van merries, het winnen van embryo's en het terugplaatsen ervan;

– paardenmelkerij: de omzet wordt uitsluitend of in hoofdzaak behaald uit verkoop van melk en/of melkproducten geproduceerd uit melk afkomstig van merries aanwezig op het bedrijf;

– verenigingsaccommodatie: paardensportaccommodatie die uitsluitend in gebruik is ten behoeve van een vereniging van natuurlijke personen, die

de paardensport als vrijetijdsbesteding met eigen paarden beoefenen in een of meerdere disciplines en waar geen paarden structureel worden gestald;

– manege: de activiteiten bestaan uitsluitend of in hoofdzaak uit het geven van instructie in diverse disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden. Meestal is een kantine ingericht om klanten te ontvangen en te voorzien van een hapje en een drankje;

– pensionstal: de activiteiten bestaan uitsluitend of in hoofdzaak uit het houden van paarden van derden. Hieronder wordt verstaan de verhuur van stalling met accommodatie en/of weiland en het verzorgen van de paarden;

– privéstal: een onderkomen voor uitsluitend of in hoofdzaak paarden die eigendom zijn van de eigenaar van de stal en die niet worden gebruikt ten behoeve van inkomensverwerving. De aard en omvang van een privéstal kunnen enorm uiteenlopen: van iemand die voor de hobby twee paarden in het land heeft lopen tot iemand die naast een baan buitenshuis zes sportpaarden heeft en bijvoorbeeld wordt afgevaardigd naar de Olympische Spelen.

Aandachtspunten bij de vergunningsverlening zijn verder het voorkomen van overlast voor de omgeving op het vlak van stof, licht (avondverlichting) en geur. Daarnaast is een goede inpassing in het landschap een belangrijke randvoorwaarde, en de afwikkeling van het verkeer, vooral dan bij evenementen op maneges of verenigingsaccommodaties.

De Nederlandse differentiatie in exploitatievormen lijkt aanknopingspunten te bieden voor een verfijning en actualisering van de bepalingen uit de omzendbrief van 8 juli 1997 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerpgewestplannen en gewestplannen. Die verfijning en actualisering is noodzakelijk vanuit de praktijk, en kan het best ingepast worden in de voorbereiding van het besluit over de typevoorschriften voor ruimtelijke uitvoeringsplannen. Zoals aangekondigd door de minister van Ruimtelijke Ordening in zijn beleidsbrief 2006-2007 zal dat besluit een niet-verordenende bijlage bevatten met de typebepalingen voor de verschillende bestemmingen en met gebiedsspecifieke bepalingen die regelmatig zullen voorkomen. In de beleidsbrief formuleert de minister trouwens het voornemen om die typebepalingen mettertijd verder aan te vullen “zodat we blijvend kunnen inspelen op de maatschappelijke evoluties”.

De ontwikkelingen binnen de paardenhouderij en de gevolgen daarvan voor het buitengebied zijn bij uitstek een voorbeeld van een maatschappelijke evolutie waarbij aanvullingen en bijsturingen van bestaande regelgeving noodzakelijk zijn.

Ludo SANNEN
André VAN NIEUWKERKE
Tinne ROMBOUTS
Jos DE MEYER
Karlos CALLENS
Patrick DE KLERCK

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat:

1° de paardenhouderij in Vlaanderen de voorbije jaren sterk in omvang is toegenomen, maar dat kwantitatieve gegevens over die groei niet of slechts fragmentarisch beschikbaar zijn;

2° de paardenhouderij, ondanks de groei, slechts marginaal aan bod komt in het Vlaamse landbouw- en plattelandsbeleid, niettegenstaande de groei naast kansen ook risico's inhoudt voor met name de agrarische en de natuurlijke structuur;

3° de lokale en provinciale overheden behoefte hebben aan een inhoudelijk afwegingskader bij het beoordelen van plannen en aanvragen die verband houden met de paardenhouderij;

4° de huidige ruimtelijke tweedeling tussen agrarisch gebied en recreatiegebied bij de vergunningsverlening onvoldoende recht doet aan de ontwikkelingen binnen zowel de paardenhouderij als het buitengebied, en bijgevolg verfijning behoeft;

5° initiatieven vanuit de paardenhouderij die passen in een duidelijke beleidsvisie structurele kansen kunnen bieden voor een duurzame en positieve bijdrage aan de economische, sociale en ecologische kwaliteit van het landelijk gebied;

6° de diverse overheden en beleidsdomeinen behoefte hebben aan een centraal aanspreekpunt binnen de paardenhouderij dat de gezamenlijke belangen van de sector in Vlaanderen behartigt.

– vraagt de Vlaamse Regering:

1° systematisch de omvang van de paardenhouderij in Vlaanderen te documenteren op het vlak van aantal paarden, ruimtegebruik, geografische spreiding, directe en indirecte tewerkstelling en economisch belang;

2° de ontwikkeling van het centrale woordvoerderschap van de paardenhouderij in Vlaanderen te versterken;

3° een gecoördineerde visie te ontwikkelen op de paardenhouderij in Vlaanderen in samenwerking met de betrokken actoren, en binnen de verschillende beleidsdomeinen instrumenten en afwegingskaders te ontwikkelen om die visie te implementeren;

4° provincies en gemeenten actief te ondersteunen bij het inpassen van de paardenhouderij in hun lokaal beleid.

Ludo SANNEN
André VAN NIEUWKERKE
Tinne ROMBOUTS
Jos DE MEYER
Karlos CALLENS
Patrick DE KLERCK